

RAFIKI

Världen är full av nya kompisar!

Elever på Tryserum skola:

"Man ska tänka lika mycket på andra som sig själv!"

Nataly röstar om allas rätt till rent vatten

Sandeeps klasskamrater lärde sig att alla har lika värde oavsett vem man är

Pannkakor finns i hela världen!

Tema: Minskad ojämlikhet

Globala målen nr 10 – Barnkonventionen artikel 2

Hej!

Har du blivit orättvist behandlad någon gång? Vad handlade det om? Hur kände du då? Kan alla hjälpa till för att världen ska bli mer rättvis?

Det globala målet nummer 10 handlar om att alla ska ha lika möjligheter och behandlas rättvist. Alla ska bli rättvist bemötta, ha tillgång till mat och vatten, få gå i skolan, vara med och påverka beslut med mera. Oavsett vem man är och var man bor. Det är vuxna som ansvarar för att världen ska bli jämlik men barn kan också hjälpa till.

I tidningen träffar du flera barn som är med och bekämpar orättvisor.

Nataly röstar i skolvalet för att hennes kommun ska lova att se till att det kommer rent vatten till hennes by.

Sandeep har blivit orättvist behandlad för att han har en funktionsnedsättning. Men nu förstår barn och vuxna i hans skola och by att han har samma rättigheter som alla andra och han är inte ensam längre och kan gå i skolan.

Thea, Lina, Isabelle och Donald går i en skola i Sverige och ger tips på vad man kan göra för att världen ska bli mer rättvis.

Det finns också ett nytt quiz, nytt recept och en ny lek från Uganda som man kan leka så att alla kan vara med!

Varma hälsningar till alla,
Rafiki

S.4

S.8

S.12

GLOBALA MÅLEN NR 10 Minskad ojämlikhet

Barnkonventionen artikel 2.
Alla barn har samma värde och ingen får diskrimineras.

Alla människor har lika värde!

Ett jämlikt samhälle där alla har samma värde och likvärdiga förutsättningar blir också ett hållbart samhälle. Det globala målet nummer 10 är att minska ojämlikhet.

Det gäller både mellan länder och inom länder. Många länder har en bra utveckling och det går bra med ekonomin. Men ibland fördelas pengarna ojämnt så att det blir orättvist mellan människor i olika länder och mellan människor i samma land.

Det är samhällets uppgift att fördela resurser rättvis. Inte bara pengar. Möjligheten att delta i samhället måste också vara för alla. Det ska inte bero vilken grupp man tillhör eller hur mycket pengar man har om man får utbildning, sjukvård eller rätt att rösta.

När det är jämlikt minskar risken för konflikter. Minskad ojämlikhet är att ta bort diskriminering och ge alla lika möjligheter.

Visste du att barnkonventionen är lag i Sverige från januari 2020. Hurra!

Några viktiga mål att nå till år 2030

- De fattigaste människornas inkomster ska öka
- Inkludera alla medborgare i samhället oavsett ålder, kön, religion, ursprung...
- Ta bort lagar och politik som diskriminerar
- Ge fattiga länder en starkare röst i avtal mellan länder

Nataly

Ålder: 9 år, går i andra klass
Gillar: Att leka och att göra läxor. För henne är mänskliga rättigheter viktigt i livet.
Bor: El Salvador

Nataly har röstat i skolvalet om vattnet som en mänsklig rättighet

El Salvador

Av organisationen Colectiva Feminista har Natalys klass fått lära sig varför vatten är viktigt och hur man kan vara rädd om det

Nataly och hennes klasskamrater har precis röstat i skolvalet. Det handlade om att alla ska få rätt till rent vatten hemma och i skolan. Där de bor i kommunen Suchitoto i El Salvador finns det inte rent vatten till alla.

I Suchitoto ansvarar kommunen för att vatten når ut till alla i kommunen. Också till de som bor långt utanför stan. När vattnet nått landsbygden är det invånarna själva som bestämmer hur vattnet ska delas lika. De bildar kommittéer, grupper, som tar beslut tillsammans. Men på vattnets väg till landsbygden passerar det många företag som använder vattnet. **Vattnet som kommer fram till landsbygden räcker inte alltid och är ofta förorenat.**

Den 27 oktober röstade alla vuxna om kommunen ska lova att skydda vattnet så det räcker till alla på landsbygden och är rent. Innan hölls ett skolval där barnen fick öva sig på att rösta och ta egna beslut i frågor som de tycker är viktiga.

- Idag har vi röstat om vattnet som en mänsklig rättighet. Det är viktigt, för att av

vattnet lever vi. Vi gillar vatten och därför har vi röstat, säger Nataly.

För att veta vad de ska rösta på har de fått lära sig om varför vatten är viktigt för människor, djur och växter. Och hur man kan ta hand om vattnet så att det hålls rent och räcker till fler.

- Jag har lärt mig att vatten ger oss liv och att vi blir sjuka om det inte finns vatten. **Jag har också lärt mig att vatten, som är en mänsklig rättighet, innebär att kunna dricka vatten och att ge vatten till växter och djur, säger hon.** ●

Text och foto: Alice Hansson och Camilla Bergius

Nataly och hennes kompisar tipsar om hur alla kan ta hand om vattnet

- Låta träden leva
- Slänga skräp i papperskorgar och ingen annanstans
- Stänga av kranen ordentligt så den inte droppar
- Låta floden vara fri från skräp
- Duscha kortare tid

Varför jämlikhet?

Alla människor är födda fria och med samma värde och rättigheter. Det har alla länder kommit överens om. Då måste människor behandlas lika och ha lika möjligheter. Annars blir det orättvisa mellan människor som tillhör olika grupper. När ojämlikheten är stor säger man att klyftorna är stora.

Ett jämlikt samhälle gör att människor mår bättre och är tryggare. De har samma tillgång till hälsovård och arbete. De har samma möjligheter att delta i politik och att tala om vad man tycker. Domstolar dömer på samma sätt för alla. Jämlikt samhälle är rättvist samhälle. Om det blir för orättvist ökar risken att människor begår brott och behandlar andra dåligt.

Runt om i världen är det demonstrationer och protester när samhället är ojämlikt. I ett land handlar det om att kostnader för hälsovård och utbildning eller för att bo inte stämmer med det som politikerna lovade när de valdes. I ett annat land demonstrerar många för att de inte behandlas lika. Att bara de med mycket pengar kan få det som alla annars skulle ha rätt till. Stora skillnader i vad människor tjänar och korruption gör att medborgare inte litar på sitt samhälle. Då vill man ofta inte vara med och bidra till att det ska bli bra.

Därför behöver vi jämlikhet!

Kvinnor tar kontroll över sina egna pengar

På landet i Västafrika har kvinnor alltid odlat och sålt sina varor. Många har små jordbruk och är fattiga.

När det blir skörd säljer de fort eftersom de behöver inkomst. Traditionen har varit att mannen har hand om pengarna. Nu hjälps kvinnor åt för att sälja till ett bättre pris. De skaffar sig också ett eget konto på banken. Då har de koll på sina pengar. Det här gör att deras inkomst ökar och deras egen makt över sin ekonomi ökar. Det är en väg att minska ekonomisk ojämlikhet.

Romer får tillgång till utbildning

Utbildning tillhör barns rättigheter. Att se till att alla barn klarar skolan är att göra världen mer jämlik. När Maya fick hjälp att klara läxorna kunde hon också klara skolan.

Maya är 17 år. Hon tillhör den romska minoriteten och bor i nordvästra Rumänien. Hennes modersmål, ungerska, är också ett minoritetspråk i Rumänien. I den romska bosättningen där hon har växt upp har det varit vanligt att barnen inte går i skolan. Maya ville gå i skolan. Hon berättar att hon kämpade med att klara kunskapsnivån för att flytta upp till nästa årskurs. Förändringen kom när hon fick komma med i ett läxhjälpprogram som Erikshjälpen stödjer.

- Läxhjälpn har betytt väldigt mycket för mig, speciellt när det gäller att lära sig rumänska. Före femte klass kunde jag ingen rumänska. Efter att jag kom med i läxhjälpprogrammet har jag känt att jag är på samma nivå som mina klasskamrater och jag har inte haft svårigheter att gå vidare till nästa årskurs, berättar Maya.

Efter klass åtta gick Maya vidare till en treårig yrkesutbildning med inriktning på hotell och

restaurang. Hon är färdig med utbildningen våren 2020. Nu kan Maya rumänska språket och betonar att hon känner sig likvärdig med sina studiekamrater. Maya säger också att hennes utbildning gör att hon möts med större respekt där hon bor nu än hon gjorde tidigare.

Text och foto: Roland Nissfolk

Josephat Torner är en av många personer med albinism i östra Afrika. Han jobbar sedan många år för att alla människor, oavsett hudfärg, ska ha samma rättigheter.

Människor med albinism gör sina röster hörda

Ett land ska behandla alla medborgare lika. Alla människor ska behandla varandra lika. När det inte är så måste det ändras på. Det finns människor som lever med albinism och saknar pigment. Solen är farlig för dem och de är väldigt ljusa. I Tanzania har de varit diskriminerade och inte fått vara med i samhället. En del av dem har börjat demonstrera och göra saker för att andra ska se att de är alldeles vanliga människor. De har ställt frågan till politiker och andra om varför de har behandlats sämre än andra. På det sättet har människor i Tanzania förstått mer om albinism. De som bestämmer har fått göra saker så att människor med albinism blir inkluderade. Då kan barn som lever med albinism få den vård och skola som de har rätt till.

Foto: Monica Samuelsson

Sandeep är 14 år och bor med sin familj
i Bihar i nordvästra Indien.

När Sandeep föddes upptäckte hans föräldrar att hans
fötter och händer var missbildade. Senare märkte de också att
det var svårt för honom att prata. Många av grannarna i byn
tyckte att Sandeep var konstig och pratade om
honom bakom föräldrarnas ryggar.

Indien

Sandeep

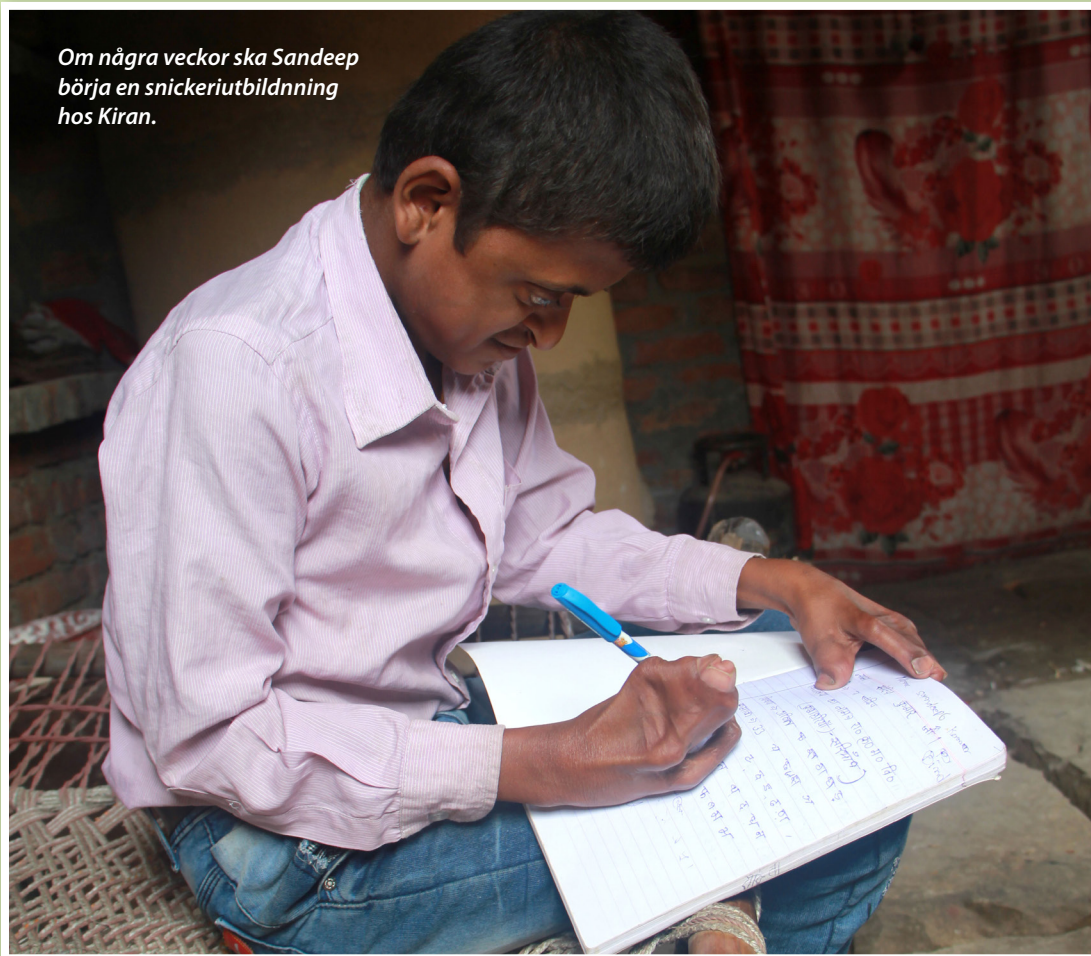
Ålder: 14 år
Utbildning: Vill utbilda
sig till snickare
Bor: Bahir, Indien

**Sandeeps
klasskamrater
lärde sig att
alla har lika
värde oavsett
vem man är**

Fortsättning ▶

Om några veckor ska Sandeep börja en snickeriutbildning hos Kiran.

När Sandeep föddes upptäckte hans föräldrar att hans fötter och händer var missbildade. Senare märkte de också att det var svårt för honom att prata. Många av grannarna i byn tyckte att Sandeep var konstig och pratade om honom bakom föräldrarnas ryggar. Men nu har de andra barnen och vuxna förstått att han är lika mycket värd som alla andra.

– Vi var alltid oroliga för Sandeep när han var mindre, berättar hans pappa Dev. Hans mamma och jag jobbade på fälten dag och natt. Så vi var tvungna att lämna honom ensam hemma. Vi var rädda att han skulle skada sig eftersom han varken kunde gå eller hålla i något.

När han började skolan var de andra

barnen rädda för honom på grund av hans utseende. De retade och slog honom hela tiden. Lärarna gjorde inget för att stoppa mobbingen. Det var också svårt för Sandeep att följa med i undervisningen. Därför slutade hans föräldrar skicka honom till skolan. Många människor i byn slutade också att prata och umgås med hans föräldrar eftersom de tyckte att Sandeep var konstig.

Sen en dag för några år sedan kom en kvinna till byn. Kvinnan jobbade för en organisation som heter Kiran. De arbetar för att barn med funktionsnedsättningar ska kunna gå i skolan precis som alla andra. Hon såg att Sandeep hade en funktionsnedsättning. Hon gick hem till hans föräldrar och berättade hur viktigt det

är att alla barn får gå i skolan. Hon sa också att Kiran har ett hälsocenter där familjen skulle kunna få stöd. **Sandeep och hans föräldrar åkte till hälsocentret och där fick de lära sig om hans funktionsnedsättning och hur de kunde stötta honom så att han kunde leva ett vanligt liv.**

Organisationen såg också att Sandeep behövde en operation, och betalade för den. **Efter operationen kunde Sandeep för första gången hålla i en penna och gå utan stöd.**

– Våra liv har förändrats helt säger Sandeeps pappa och ler. Nu vet jag och hans mamma hur vi ska stötta Sandeep, och vi vet också att det inte är något konstigt att ha en funktionsnedsättning.

Nu är Sandeep tillbaka i skolan och han älskar varje minut. **Genom Kiran har också hans lärare och klasskamrater fått lära sig om hur det är att leva med funktionsnedsättningar. Så nu känner sig Sandeep trygg och mår bra i skolan.**

– Sandeep har för första gången börjat

umgås med andra barn och ungdomar. Jag är inte längre rädd för att han ska bli slagen eller mobbad av de andra, berättar hans pappa.

I år fyller Sandeep 14 år och Kiran har börjat förbereda honom för att han i framtiden ska kunna försörja sig själv. **Om några veckor kommer Sandeep att delta i en snickeriutbildning hos Kiran.** Utbildningen sker vid ett av Kirans center och hans föräldrar kommer följa med några dagar så att han i lugn och ro kan anpassa sig till omgivningen.

– Jag har lovat att köpa en ny skjorta och nya byxor till honom så att han ska se fin ut när han går utbildningen avslutar Sandeeps pappa stolt. ●

Text: Malin Kihlström Foto: Alina Karki, IM

Att bli ojämnt behandlad

Barn och vuxna med en funktionsnedsättning har samma rättigheter som personer utan funktionsnedsättning.

Tyvärr kan många barn med funktionsnedsättning inte gå i skolan. Ibland för att lärare och klasskamrater behandlar dem illa och ibland för att klassrummen och lektionerna inte är anpassade efter deras behov.

För att det ska bli bättre måste fler lära sig om hur det är att leva med en funktionsnedsättning. De som bestämmer behöver också se till att alla med funktionsnedsättning blir bemötta på ett bra sätt och får tillgång till sjukvård, skola och arbete med mera.

Att fundera på

Varför tror du Sandeeps klasskamrater behandlade honom illa?
Vilket ansvar har läraren?

Från vänster: Thea, Isabelle, Lina och Donald på Tryserum skola.

Thea, Lina, Isabelle och Donald pratar om jämlikhet och konstaterar att det finns orättvisor i världen.

Donald berättar att det är orättvist när en del människor får så mycket mat att de slänger en del. Medan andra inte har tillräckligt med mat så de blir sjuka. Blir man sjuk kan man inte gå i skolan och då kommer man efter i skolarbetet.

- En del är fattiga och får svårt på många sätt. Kanske bor de i dåliga hus och måste jobba mer än andra för att ha råd. Ibland måste barnen också jobba, säger Thea.

I vissa länder finns det inte vatten till alla eller så är vattnet smutsigt. Och en del människor är ensamma. Det är också svårt för man blir ledsen av att känna sig ensam.

Hur kan det bli mer rättvist?

Isabelle tycker att man inte ska ta mer mat än man kan äta upp. Så man slipper slänga mat. Och att man ska dela med sig av det man har och låta alla vara med.

- Det är också viktigt att alla får gå i skolan så de kan utbilda sig och få ett bra jobb. Då är man inte fattig mer, fyller Lina i.

De föreslår också att man kan ge pengar för att borra brunnar så att alla får vatten. Vatten ska vara gratis!

Vilket ansvar har barn och vilket ansvar har vuxna?

Alla fyra tycker likadant när de säger att barn ansvarar för att vara bra kompisar och fråga om de som är ensamma eller ledsna vill vara med. De vuxna ansvarar för att alla ska må bra och att alla människor i hela världen mår bra. ●

Text och foto: Bitte Arréhn

Att fundera på

- Vad kan bli mer rättvist där du bor?
- Vad kan barn göra?
- Vad borde vuxna göra?

Kolla vad du kan!

1 Vad handlar det globala målet nr 10 om?

- a. Alla barn har rätt till vatten
- b. Minska ojämlikheten i världen
- c. Bekämpa klimatförändringarna

2 Nataly och hennes kompisar röstade i skolan. Vad handlade valet om?

- a. Om alla skulle ha rätt till rent vatten även på landet.
- b. Om skolmaten skulle vara gratis
- c. Om hur mycket vatten man ska få använda.

3 Sandeep hade svårt att få något som alla barn har rätt till. Vad?

- a. Mat
- b. Föräldrar
- c. Utbildning

4 Vilken artikel i barnkonventionen stämmer bra med temat om att minska ojämlikhet.

- a. Varje barn har rätt till lek vila och fritid. *Artikel 31*
- b. Varje barn har rätt att uttrycka sin mening och höras i alla frågor som rör henne/honom. *Artikel 12*
- c. Alla barn har samma rättigheter och lika värde. Ingen får diskrimineras. *Artikel 2*

Gör hela quizet på rafiki.se!

En lek där alla kan vara med!

Alla barn står eller sitter i en ring utom en som springer runt ringen med en sten i handen. När som helst kan den som springer ringen runt lägga stenen bakom din rygg och då gäller det att vara snabb!

Då ska du och kompiserna som gav dig stenen springa runt ringen och tävla om vem som hinner tillbaka till platsen först!

Leken kommer från Uganda. Nästan samma lek finns i många länder. Ibland är det en näsduk, ibland ska man blunda och ibland ska man jaga den som lagt stenen.

Se leken på rafiki.se

Rafiki nr 97 (1 - 2020)
Minskad ojämlikhet

Rafiki betyder kompis på språket swahili. Tidningen passar för barn i årskurs 2-6 och förmedlar barns berättelser om sin vardag runt om i världen, visar likheter och olikheter och lyfter barns rättigheter. Tidningen kommer i januari, mars, augusti och oktober.

Rafiki erbjuder också utbildningsmaterial och lektionsplaneringar för pedagoger som vill integrera de globala målen, barnkonventionen och värdefrågor i den dagliga undervisningen. Rafikis kommunikatörer kan besöka klasser för att hålla upplevelserika lektioner digitalt eller på plats.

Rafiki utbildningsprogram drivs av Erikshjälpen och Individuell Människohjälp (IM). Erikshjälpen och IM arbetar för barn och vuxna runt om i världen. Rafiki stöds av Sida genom Svenska missionsrådet, SMR. SMR och Sida ansvarar inte för innehållet i Rafikis material.

Kontakt

Kontakta oss om du har frågor eller tips, vill prenumerera på tidningen eller boka ett klassbesök.

rafiki@rafiki.se
www.rafiki.se
0383-46 74 50

Utgivare: Erikshjälpen och IM
Ansvarig utgivare: Daniel Grahn
Redaktion: Bitte Arréhn, Andreas Hallman, Malin Kihlström, Linda Hultberg
Illustratör: Henry Hahne
Layout: Wikstahl Design
Tryck: ÅkessonBerg
Rafiki är tryckt på Svanenmärkt papper med Svanenlicensierad produktion.
ISSN 1401-4335

ERIKSHJÄLPEN

im

www.erikshjalpen.se
www.imsweden.org

Här gräddas pannkakor på lunchrasten i Tanzania. De äter den hoprullad tillsammans med mangofrukt.

Pannkakor nästan överallt!

Vart du än reser i världen så kan du få pannkaka att äta. Ibland som maträtt och ibland som bröd eller tillbehör.

Recepten liknar varandra. I Indien heter det dosa. I Eritrea och Etiopien äter man gärna injera. I Frankrike rullar man ihop pannkakan med något gott i och kallar den crêpes. På arabiska heter det fatira.

Ät pannkakorna med skivad eller mosad frukt, apelsinbitar och grädde eller ihoprullade med ost. Pannkakor kan man äta med vad man vill.

Alla får vara med och bestämma!

INGREDIENSER TILL 8 PANNKOKOR

3 dl vetemjöl
6 dl mjölk
3 ägg
½ tsk salt
2 msk smör till stekning

Så här gör du

Vispa ut mjölet i hälften av mjölken till en slät smet. Vispa i resten av mjölken, ägg och salt. Låt smeten svälla i 10 minuter i kylskåpet.

Smält smöret i en stekpanna och håll ner lite av smeten i stekpannan. Vicka på pannan så att smeten sprider sig och blir tunn. Vänd pannkakan när den börjar släppa i kanterna. Ha ganska låg värme så att pannkakan inte bränns.

Smaklig måltid!

Nästa tidning
på rafiki.se
den 19 mars.

www.rafiki.se

ERIKSHJÄLPEN **im**

INDIVIDUELL
MÄNNISKOHJÄLP
SWEDISH
DEVELOPMENT
PARTNER